

24 ta' Jannar, 1962

Imhallee:—

Onor. Dr. J. Caruana Colombo, B.Litt., LL.D.

John Azzopardi

versus

Francis Vella

Kollizzjoni — Danni — Telf ta' Qliegħ — "Sickness Benefit" — Viżiti fl-Isptar — Art. 89 tan-National Insurance Act.

ost id-danni rizarċibbli bhala effett ta' kollizzjoni hemm it-telf ta' qliegħ li jsofri d-danneggjat fiż-żmien li huwa ma jkunx kapaċi jmur għax-xogħol minhabba l-leżjonijiet riportati fil-kollizzjoni. Mis-somma ta' dan il-qliegħ id-danneggjant ma jistgħax jippretendi li jitnaqqas l-ammont li d-danneggjat ikun irċieva bhala "sickness benefit" taht in-National Insurance Act; però jirraq li ssir rizerva favur tiegħu fis-sens li hu jiġi rifus tas-somma, jekk hu jiġi mgliegħel thal-lasha lid-Direttur tal-Emigration, Labour and Social Welfare, taht id-dispożizzjoni rilevanti ta' dak l-Att.

Huma wkoll rizarċibbli l-ispejjeż li l-familjari tad-danneggjat jinkorru b'x imorru jivvixxjawh fl-Isptar, purkè dawn ikunu raġjonevoli.

In kwantu għat-telf ta' qliegh futur minhabba inkapaċità dan it-telf ta' qliegh ma hux rizarċibbli sakemm id-danneggjat ikun baqa' jmur għax-xogħol u jkun għadu ma sofra xejn bħala telf minn dan il-qliegh, avvolja jkun inkapaċitat, anki probabbilment għal dejjem; imma għandha ssirlu riżerva għal kull azzjoni futura jekk dawn id-danni jirriżultaw il-quddiem.

Il-Qorti:— Rat l-att taċ-ċitazzjoni li bih l-attur wara li jippremetti illi l-konvenut fit-22 ta' April tas-sena 1959, il-**Hamrun**, minhabba imprudenza, negligenza u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti, waqt li kien qiegħed isuq it-truck numru 7507, habat mal-motorcycle numru 7923 misjuq minnu; u illi bħala konsegwenza ta' din il-habta hu sofra leżjonijiet fuq il-persuna tiegħu ta' natura gravi, kif ukoll danni ingenti, konsistenti fil-ħsara kaġunata fl-istess motorcycle, fit-telf ta' qliegh, u f'dawk id-danni l-oħra li jirriżultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża; illi sal-lum, non ostante d-diversi nterpellazzjonijiet tiegħu, hu thallas biss għali-ħsara kaġunata fil-motorcycle tiegħu u l-kont tal-Isptar, u dan għalkemm il-konvenut aċċetta li huwa responsabbli għall-kollizzjoni; jitolb illi, wara li jingħataw id-dikjarazzjonijiet kollha meħtieġa u l-provvedimenti kollha opportuni, u prevja okkorrendo d-dikjarazzjoni li l-konvenut huwa responsabbli għall-kollizzjoni fuq imsemmija, li għat bejn it-truck numru 7507 misjuq minnu u l-motorcycle numru 7923 misjuq mill-attur, u prevja okkorrendo d-dikjarazzjoni li l-konvenut huwa responsabbli għad-danni riżultanti mill-istess kollizzjoni, il-konvenut jiġi kundannat minn din il-Qorti jhallsu dik is-somma li tiġi likwidata minn din l-istess Qorti permezz jekk hemm bżonn, tal-opera ta' periti nominandi, bħala danni sofferti minnu in konsegwenza tal-istess kollizzjoni, konsistenti dawn id-danni fit-telf ta' xogħol u f'dawk id-danni l-oħra kollha li jirriżultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża. eċċettwati però l-ispejjeż tar-riparazzjoni tal-motorcycle u l-kont tal-Isptar. li għa thallsu kif ingħad fuq; u dan kollu anki in vista tal-fatt li l-konvenut aċċetta li huwa responsabbli

ghall-istess billi joni Bl-ispejjen u bl-ingħaxxijiet legat mid-data tas-sentenza;

Rat id-digriet tal-24 ta' Settembru 1960, li bih Alfred Formosa, bhala agent u rappreżentant tal-"Atlas Assurance Company Ltd.", gie ammess "in statu et terminis" f'din il-kawża;

Omissis;

Ikunsidrat;

Illi fit-22 ta' April 1959, f'xi s-6.45 a.m., il-Mamrun, grat kollizzjoni bejn it-truck nru. 7507, misjuq mill-konvenut, u l-motorcycle nru. 7923 li kien isjuq l-attur, u bhala konsegwenza tagħha l-attur soffra lezjonijiet fuq il-persuna tieghu u hsara fil-motorcycle. L-attur jippretendi li l-konvenut huwa responsabbli għall-incident, u bhala tali li dan, għandu jhallas d-danni kollha relattivi li huwa soffra. Il-konvenut Vella jaadetta u jirrikonoxxi li hu responsabbli għall-kollizzjoni; u kwindi l-unika haga li trid issir hija l-likwidazzjoni tad-danni pretiżi sofferti mill-attur;

Illi sa meta ppreżenta é-éitazzjoni l-attur kien ga mhallas tant għall-hsara kagunata fil-motorcycle tieghu kif ukoll għall-kont tal-Isptar, fejn kien gie rikoverat in segwitu għall-kollizzjoni; u għalhekk id-danni li qieghed jirreklama huma (a) telf tal-paga tieghu matul iż-żmien li minhabba l-lezjoni tieghu hu kien assenti mix-xogħol, dzatax il-gimgha u erbat, ijiem bil-paga ta' £5.10.0d; fil-gimgha, jew £109.10.0d; . . . . . ; (e) spejjeż ta' tragitti ta' martu biex tivviziata l-Isptar, 63 darba bid-9d, kull darba, jew £2.7.8d; . . . . . ; (h) kumpens minhabba t-telf ta' qliegh futur minhabba l-inkapaçità kawzata mil-lezjonijiet sofferti minnu, jew £100 pretiżi originarjament, u in segwitu għar-rapport tal-Professor Craig £1000;

Illi, kif gie verbalizzat fis-seduta tal-14 ta' Lulju 1961, quddiem il-perit legali, mill-partiti fuq indikati l-konvenuti ma jikkontestawx dawk kontra l-ittri (a) (b) (c) (d) (f) u (g); huma jikkontestaw il-partiti l-oħra, éjoè dawk fuq indikati kontra l-ittri (e) u (h); u in kwantu għall-parti-

ta kontra l-ittra (a) jirrilevaw li mis-somma ta' £109. 10. 0d dovuta lill-attur għat-telf ta' paga għandha titnaqqas is-somma ta' £29. 5. 0d li l-attur irċieva mid-Dipartiment tal-Emigration, Labour and Social Welfare, bħala "sickness benefit" taht in-National Insurance Act, 1956. Kwindi, kif jossottometti l-perit legali, il-kontestazzjoni bejn il-kontendenti tinsab limitata għal tliet kwistjonijiet:— (1) Jekk l-ammont ta' £29. 5. 0d li l-attur irċieva bħala "sickness benefit" taht in-National Insurance Act għandhiex titnaqqas mill-ammont rizarċibbli lilu mill-konvenut Vella minhabba telf effettiv ta' salarju; (2) jekk l-ammont ta' £2. 7. 3d li ntefaq biex mart l-attur tivvizi-taħ fl-Isptar huwiex rizarċibbli mill-konvenut; (3) u jekk il-konvenut għandux iħallas lill-attur xi ammont in linea ta' danni minhabba l-eventwali telf ta' qliegħ futur derivanti minn inkapaċità permanenti totali jew parzjali;

Illi, rigward l-ewwel kwistjoni, il-perit legali kkonkluda li l-konvenut Vella ma jistgħax jiddeduċi mill-ammont tad-danni s-somma msemmija ta' £29. 5. 0d li l-attur irċieva bħala "sickness benefit" taht in-National Insurance Act, billi sottometta (a) illi skond l-art. 39 (2) tal-istess Att id-dritt tal-kumpens jew danni tal-persuna korruta għandu jibqa' mpregudikat non ostante d-dritt tal-azzjoni tal-Gvern kontra l-persuna responsabbli għar-rifużjoni tal-ammont tal-"benefit"; salv biss il-każ li dan l-ammont tal-"benefit" ikun gie effettivament rifuż lill-Gvern mill-persuna responsabbli; (b) illi r-rapport ġuridiku li jinholoq bejn il-Gvern u l-assikurat bis-saħħa tan-National Insurance Act ma hux "a contract of indemnity"; huwa, infatti, obligu tal-Gvern li jħallas ċerti benefiċċji fissi fil-każ li jiġri ċertu event iżda mingħajr ebda riferenza għall-ammont attwali tat-telf effettiv tal-persuna assikurata; l-assikurazzjoni tal-ħajja ("Life Insurance") u dik kontra l-infortunji u l-mard ("Personal Accident and Sickness Insurance") huma infatti eċċezzjonijiet għar-regola ġenerali li l-kuntratti tal-assikurazzjoni huma "Contracts of Indemnity"; lanqas ma iista' jingħad illi fil-każ tan-National Insurance Act id-dispożizzjoni tal-art. 39 tirrendi dik l-assikurazzjoni "a contract of indemnity";

(c) u illi l-persuna responsabbli, sakemm ma tigix imsej-

ha, taht l-Att, biex tirrifondi l-ammont tal-"benefit", mhix qeghdha tigi bl-ebda mod pregudikata, u ma hemm ebda raguni illi din il-persuna responsabbli ghandha tirrikava l-vantaġġ u dgawdi l-frutti tal-previżjoni u tal-prudenza tal-persuna korruta li tkun hallset biex tassikura ruħha, u tkun hallset il-premji tal-assikurazzjoni. Il-perit, però, issuggerixxa li ssir rizerva favur il-konvenut fis-sens li hu jigi rifus tas-somma ta' £29. 5. 0d fil-każ li bis-saħha tal-art. 39 tal-Att hu jigi mgieghed iħallas lid-Direttur tal-Emigration, Labour and Social Welfare, dik is-somma bis-saħha tal-art. 39 fuq imsemmi. Il-konvenuti jopponu ruħhom għal din il-konklużjoni tal-perit legali. Din il-Qorti hija tal-fehma li l-konklużjoni raġġunta rigward din il-kwistjoni mill-perit legali hija korretta, u għalhekk tadotta l-istess konklużjoni għall-istess raġunijiet sottomessi mill-perit. Il-Qorti ssib ukoll gust is-suggeriment sottomess mill-perit, ċjoè li ssir rizerva favur il-konvenut Francis Vella fil-każ prospettat mill-istess perit;

Illi, rigward it-tieni kwistjoni, -il-perit legali kkonkluda li s-somma msemmija ta' £2. 7. 3d, li ntefget biex mart l-attur marret tivviziata l-żewġha, ghandha tigi mħallsa lill-attur mill-konvenut bħala parti mid-danni sofferti mill-attur. billi ssottometta illi huwa magħruf li l-viżiti tal-familjari lin-nies li jkun deġenti go sptar huma haġa normali u ġenerali, ispirata mil-legami ta' affett u mid-dover ta' assistenza li jeżistu bejn in-nies tal-istess familja, u in ispeċje bejn ir-raġel u l-mara. Di pjù, il-viżiti tal-parenti stretti lill-marid ġeneralment jikkontribwixxu fi grad mhux zghir għall-kura tal-istess marid u għall-manutenzjoni tal-moral tiegħu — haġa li bla dubju hja ta' għajmuna kbira għall-fejqan. Kwindi, meta l-ispiza ta' dawn il-viżiti tkun raġjonevoli, bħal ma huwa fil-każ preżenti, ma jidher illi hemm ebda raguni għaliex din l-ispiza ma tigix akkollata lill-persuna responsabbli għall-korriment u għad-deġenza tal-korrut fi-sptar. Din il-Qorti taqbel ukoll ma' din il-konklużjoni raġġunta mill-perit legali, u tadottaha għall-istess raġunijiet sottomessi minnu;

Illi, rigward it-tielet u l-aħhar kwistjoni, il-perit legali kkonkluda li l-konvenut għandu jħallas lill-attur is-somma ta' £800 in linea ta' danni minhabba l-eventwali telf

ta' qliegħ futur. Din il-Qorti ma taqbelx ma' din il-konkluzjoni raġġunta mill-perit. Huwa veru li ġie pruvat li l-attur fil-preżent jinsab parzjalment inkapaċitat, u li mhux improbabbli, anzi huwa prevedibbli, għalkemm mhux neċessarjament, li din l-inkapaċità parzjali tal-attur issir totali, kif ukoll li l-kondizzjoni attwali tal-attur qegħdha tippredisponieh għal "complete cripling"; però huwa wkoll veru illi fil-preżent l-attur għadu fix-xogħol li kien fih qabel ma sofra l-leżjoni, u qiegħed jipperċepixxi l-istess qliegħ li kellu qabel, u rċieva anki awment fil-paga l-istess bħal ma rċevewh sħabu f'dan ix-xogħol. Jista' jkun veru, bħal ma ssottometta l-perit legali li l-attur għadu fi-istess xogħol u qiegħed jirċievi l-istess qliegħ minhabba ċerti ċirkustanzi speċjali, ċjoè l-assistenza ta' sħabu u t-tolleranza ta' min jimpjegah; però jibqa' dejjem li l-attur, malgrado l-inkapaċità parzjali li għandu, għadu s'issa, tajjeb jew ħażin, ma tilef xejn, ma sofra ebda danni minhabba din l-inkapaċità li għandu. Għalhekk, f'dan il-każ din il-Qorti hija tal-fehma li ma għandu jiġi akkordat ebda kumpens lill-attur għal danni futuri, imma li ssir riżerva favur tiegħu għal kull azzjoni futura jekk jirriżultawlu danni konnessi mal-leżjoni minnu sofferta, l-istess bħal ma sar f'każ analogu fil-kawża in re "Bartoli vs. Bonnici" deċiża minn din il-Qorti fil-31 ta' Ottubru 1956;

Illi għalhekk id-danni riżarċibbli mill-konvenut Francis Vella lill-attur huma dawn:— 1. Telf effettiv ta' salarju, £109. 10. 0d; . . . . . 5. Spejjeż ta' traġitti tal-mara tal-attur £2. 7. 3d; . . . . . Total £139. 10. 9d;

Illi rigward l-ispejjeż il-konvenut u l-intervenjent fil-kawża jissottomettu illi l-ewwel żewġ dikjarazzjonijiet fiċ-ċitazzjoni huma inutili u vessatorji. Din is-sottomissjoni ma tidherx għal kollox barra minn lokha. Infatti jirriżulta . . . . . ;

Għal dawn ir-raġunijiet;

Tiddeċidi billi tikkundanna lill-konvenut Francis Vella jħallas lill-attur, in linea ta' danni minnu sofferti in konsegwenza tal-kollizzjoni ndikata fiċ-ċitazzjoni, is-somma fuq likwidata ta' £139.10. 9d, bl-interessi legali mil-lum, u

bir-riżerva ta' kull azzjoni, kif il-fuq ukoll indikat, tant favur l-attur kemm favur il-konvenut. L-ispejjeż iħallas-hom il-konvenut Francis Vella; imma l-intervenjent fil-kawża Alfred Formosa nomine għandu jħallas l-ispejjeż tiegħu.
